

Motion till riksdagen

1989/90:Jo794

av Marianne Jönsson och Agne Hansson (båda c)

Försurningen i skogen

Kalmar läns gröna täcke

Kalmar län är ett skogslän – den viktigaste skogsregionen i södra Sverige. Inte mindre än 65 procent av länets yta – 713 000 hektar – täcks av skogen. Kalmar län är därmed det skogsrikaste länet söder om Dalälven och svarar för ca tre procent av landets samlade skogsareal.

Skogarna i länet innehåller ungefär 90 miljoner kubikmeter levande träd. Den årliga tillväxten beräknas till ca 3,3 miljoner kubikmeter. Den årliga avverkningen ligger något lägre än den optimala tillväxten. Om vi sätter värdet på den årliga tillväxten till 300 kronor per skogskubikmeter uppgår värdet av den samlade tillväxten till 900 miljoner kronor per år.

Viktig näringskälla

Inom själva skogsbruket sysselsätts ca 1 500 personer. I länets skogsindustri arbetar ca 10 500 personer. Totalt arbetar alltså ca 12 000 personer inom skogsbruket och skogsindustrin – lägg därtill kringeffekterna inom bl.a. den privata och offentliga servicen. Flera av länets orter och kommuner är helt beroende av skogsbruket och skogsindustrin.

Skogen – vår miljö

Skogen är inte bara avgörande för sysselsättningen och ekonomin. Skogen är avgörande för hela vår livsmiljö, den utgör en stor del av landskapsmiljön, den är rekreationskälla för friluftslivet, den renar luften och håller uppe grundvattennivån.

Luftföroreningarna hotar skogen

Luftföroreningarna och den fortgående försurningen av mark och vatten blir ett allt allvarigare hot mot skogen. Det är ett klart faktum att nederbörden är långt surare än vad den normalt borde vara. Det är bara frågan om när markens motståndskraft upphör och katastrofen är ett faktum.

Vissa så kallade experter i den skogspolitiska debatten har länge förnekat att luftföroreningarna och den sura nederbörden har någon negativ inverkan på skogen. De undersökningar skogsstyrelsen gjort och de vittnesmål många

enskilda skogsägare ger visar dock på motsatsen. Skogsstyrelsens inventering visar att vart femte träd i syd- och mellan Sverige samt i inre Norrland har skador. Dessa träd har förlorat minst 20 procent av sina barr. Situationen är värst i sydvästra Sverige. Speciella analyser i Stenungsund och Trollhättan visar att 50 procent av skogen är skadad.

Eftersom skogsvårdslagen ålägger skogsägarna att omedelbart avverka sjuka träd, för att undvika insektsangrepp på friska träd, är det troligt att situationen egentligen är värre än vad en skogsinventering visar.

Erfarenheterna från Västtyskland visar också att situationen förvärras mycket snabbt när skogen passerar en viss försurningsgräns. Så sent som 1979 tog man inte de skogsexperter som varnade för skogsdöden på allvar. Redan 1982 var de tyska skogsskadorna mycket omfattande.

Skogsskador hot mot svensk ekonomi

I Västtyskland har man redan i dag förluster på flera miljarder kronor årligen till följd av skogsskadorna. För Sveriges ekonomi har skogen en helt avgörande betydelse. Skogsbruket och skogsindustrin svarar för den överlägset största andelen av Sveriges exportinkomster. En omfattande skogsdöd skulle kunna få allvarliga följder för alla som har sin försörjning inom denna näring. Även Sveriges ekonomi skulle kunna skadas svårt.

Det finns ingen tid att förlora

Erfarenheterna av vad som har hänt med skogen i Västtyskland, Polen, Tjeckoslovakien, Österrike m.fl. länder samt blotta misstanken om vad som kan hända med länets skogar – kräver omedelbar handling från ansvariga skogsvårdsmyndigheter.

Tio procent minskad tillväxt i länets skogar motsvarar ett årligt bortfall på 90-100 miljoner kronor. Skogsråvaran får dessutom ett betydligt högre värde efter förädling i länets industrier. Utöver livsmiljön är det 100-tals miljoner kronor och 1 000-tals arbetstillfällen i Kalmar län som hotas av försurningen och skogsdöden.

Åtgärdsprogram mot försurningen

I Sverige har vi på flera områden varit framgångsrika i kampen mot försurningen. Vi har t.ex. minskat svavelutsläppen med drygt 70 procent sedan 1970. Fortfarande återstår mycket att göra. Vi vill föreslå att bl.a. följande åtgärder sätts in för att snabbare åstadkomma resultat i kampen mot försurningen:

1. Skogsvårdsstyrelsen och Länsstyrelsens Naturvårdsenhet bör omgående i samarbete med Helgesbo skogsbruksskola, Högskolan i Kalmar, LRF och Skogshögskolan göra en ordentlig inventering av skogsskadorna i Kalmar län. Inventering och bedömning av utvecklingen bör sedan ligga till grund för ett skogsvårdsprogram mot försurningen.
2. Utvidga kalkningsinsatserna med att även omfatta de försurningshotade skogarna.

När man har följt upp tidiga försök med skogskalkning har man funnit att en

kalkning med tre till fem ton krossad kalksten per hektar, givet vid ett enda tillfälle, har resulterat i högre pH-värden i över 60 år i markprofilen.

Det bör övervägas om en sådan skogsmarkskalkning skall kompletteras med en vitalitetsgödsling. Denna gödsling skall då ses som en ersättning för bortförda näringsämnen, samtidigt som den balanserar det nedfall av kväveföreningar som gödslar skogen för närvarande.

Medel för erforderlig forskning, planering, rådgivning och praktisk försöksverksamhet bör ställas till förfogande av statsmakterna omgående enligt skogsstyrelsens krav.

Fullskaleförsök bör omedelbart utföras i SLU:s regi. Skogsbrukare som själva vill utföra kalkning av skogsmark bör få bidrag som täcker huvuddelen av kostnaden, eftersom skadeverkningarna ej beror på ägarens egna åtgärder utan därför bör bäras av det allmänna.

3. Med hänsyn till att vår skogsmark och vår skogsproduktion är i omedelbar fara bör skogsvårdsavgiften omedelbart avskaffas, för att ge större utrymme för skogsbruket att klara nuvarande kris.
4. På sikt måste luftföroreningarna som orsakar markförsurningen stoppas lokalt, regionalt och globalt.
5. Någon slags internationell fond borde skapas, varifrån pengarna satsas där de bäst behövs. Ur svensk synvinkel borde en sådan fond ge god återbäring genom att bevara förutsättningarna för vår viktiga skogsindustri.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett åtgärdsprogram mot försurningen i skogen.

Stockholm den 25 januari 1990

Marianne Jönsson (c)

Agne Hansson (c)

Mot. 1989/90
Jo794